

WITOLD MACKIEWICZ

KARTKA Z KALENDARZA

Mija dziesięć lat od powołania „Edukacji Filozoficznej”. Jest to dobra okazja, aby młodszemu pokoleniu czytelników oraz tym wszystkim, którym kulisy powstania pisma nie są znane, przypomnieć „tło historyczne” naszych narodzin.

Był schyłek roku 1985 i początek roku 1986. W strukturze organizacyjnej Uniwersytetu Warszawskiego od kilkunastu lat funkcjonował Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauk Politycznych. Pod egidą tegoż Ośrodka co kilka lat odbywały się ogólnopolskie konferencje przedmiotowe w obrębie nauk politycznych, filozofii, socjologii i historii; takie też istniały Sekcje wchodzące w jego skład.

Dyrekcja Ośrodka w owym czasie poszukiwała kierownika Sekcji Filozofii i w trakcie konsultacji z różnymi osobami, z taką propozycją zwrócono się także do mnie. Ośrodkiem kierował politolog prof. Artur Bodnar, zaś za politykę kadrową był odpowiedzialny jego zastępca, mgr Tomasz Uliński. Objęcie owej funkcji uzależniłem od spełnienia następujących warunków: 1. Należy zrezygnować z inspekcji metodycznych w wyższych uczelniach, bo tam pracownicy naukowci i dydaktyczni sami dobrze wiedzą, czego i jak mają studentów nauczać; 2. Można w każdym roku organizować konferencje przedmiotowe, ale na ściśle określony temat, z referatami uczestników, dyskusją naukową i w niewielkim gronie — choćby celem wymiany doświadczeń, wzajemnego poznania się i integracji środowiska; 3. Miast zbędnego „poradnictwa metodycznego” należy powołać fachowe pismo o zasięgu ogólnopolskim, w którym swój dorobek dydaktyczny i naukowy będą mogli przedstawiać przedstawiciele wszystkich ośrodków naukowych i akademickich, reprezentanci różnych stanowisk teoretycznych i ideowych.

Zgłoszony projekt zaakceptowano. W pierwszym numerze pisma (ukazał się w drugiej połowie 1986 roku), w tekście wstępnym, między innymi, napisano: „Spierać się i dyskutować będziemy z każdym reprezentantem odmiennego sposobu myślenia i innej formacji intelektualnej. Respektowanie cudzych i odmiennych poglądów nie może być jednak traktowane jako brak własnego zdania, oznacza natomiast rezygnację z apodyktycznych, fanatycznych i nietolerancyjnych ocen, jak i wyzbycie się nadmiernej wrażliwości na słowa krytyki”.

„Edukacja Filozoficzna” była pismem Uniwersytetu Warszawskiego, wydawanym przez COM SNP, w tysiącu egzemplarzy. Pismo było bezpłatnie rozsyłane do uczelni, instytucji naukowych i bibliotek, ponadto każda osoba zainteresowana mogła przyjść do Ośrodka i otrzymać je bez uiszczania opłaty. Postanowiłem zmienić tę sytuację: pismo winno być rozprowadzane do księgarń i sprzedawane tak, jak inne pisma naukowe. Wówczas okazało się, że nie jest to możliwe ze względów formalnych, bo do takiej operacji nie była przygotowana uczelniana księgowość:

mówiono mi, że uniwersytet, jako jednostka budżetowa, może jedynie wydawać pieniądze, zaś na rejestrowanie wpływów — nie dysponuje odpowiednią procedurą buchalteryjną. Nie dałem temu wiary, bo przecież istniało konto bankowe, na które kandydaci na studia wpłacali opłaty za egzamin wstępny; uczestnicy konferencji naukowych wpłacali wpisowe; czytelnicy biblioteki wpłacali kaucje za książki itd. itp. W rezultacie — „Edukacja Filozoficzna” znalazła się w sprzedaży detalicznej. Wydano dziesięć numerów w czasie pięcioletniej (1986-1990) kadencji Rady Redakcyjnej, której przewodniczył prof. dr hab. Zdzisław Czarnecki z UMCS w Lublinie. W skład ówczesnej Rady wchodził ponadto: prof. dr hab. Marek Fritzhand, Uniwersytet Warszawski; prof. dr hab. Henryk Jankowski, Uniwersytet Warszawski; prof. dr hab. Jan Legowicz, Uniwersytet Warszawski; prof. dr hab. Jerzy Ładyka, ANS KC PZPR; prof. dr hab. Jerzy Kmita, UAM w Poznaniu; doc. dr hab. Witold Mackiewicz, Uniwersytet Warszawski; doc. dr hab. Waław Mejbaum, Uniwersytet Szczeciński; doc. dr hab. Mieczysław Omyła, Uniwersytet Warszawski; prof. dr hab. Ryszard Panasiuk, Uniwersytet Łódzki; dr hab. Stanisław Rainko, ANS KC PZPR; prof. dr hab. Marek J. Siemek, Uniwersytet Warszawski; dr Tadeusz Stępień, Departament Szkolnictwa Wyższego MEN, SGPiS; prof. dr hab. Jan Szmyd, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie; doc. dr hab. Kazimierz Ślęczka, Uniwersytet Śląski w Katowicach; doc. dr hab. Karol Toeplitz, Akademia Muzyczna w Gdańsku; prof. dr hab. Jan Woleński, Politechnika Wrocławska.

W skład Zespołu Redakcyjnego wchodził: doc. dr hab. Stanisław Butryn, IFiS PAN; mgr Janusz Dobieszewski, Uniwersytet Warszawski; mgr Adam Hayto; dr Jerzy Kosiewicz, AWF w Warszawie; mgr Andrzej Książek, COM SNP; doc. dr hab. Witold Mackiewicz, Uniwersytet Warszawski; doc. dr hab. Andrzej Miś, Uniwersytet Warszawski; mgr Mirosław Skwieciński, COM SNP; mgr Krzysztof Wojciechowski, Uniwersytet Warszawski. Ostatni numer ukazał się na przełomie lat 1990/1991 (vol. 10 1990).

Tymczasem w drugiej połowie 1990 roku COM został rozwiązany i tym samym dobiegły kresu wszystkie formy prowadzonej tam działalności; „Edukacja Filozoficzna” została skreślona z uczelnianego budżetu.

Przeprowadziłem rozmowy z niektórymi członkami byłej Rady Redakcyjnej: pogodzono się z zamknięciem pisma i odradzano podejmowania działań na rzecz jego reaktywowania. Jednak do wszystkich członków Rady skierowałem list z pytaniem: czy istnieją powody, dla których warto zabiegać o przywrócenie edycji „Edukacji Filozoficznej”? Większość pytanym powstrzymała się od odpowiedzi, prawdopodobnie w przeświadczeniu o znikomości szans. Zareagowali jedynie profesorowie: Jan Woleński i Ryszard Panasiuk. Do tych opinii dołączyłem, wcześniej uzyskany i merytorycznie pozytywny, list do redakcji autorstwa prof. Bogusława Wolniewicza. Opinie te zaopatrzyłem w pismo kierowane pod adresem ówczesnego Ministra Edukacji Narodowej, prof. dr hab. Henryka Samsonowicza. Zwróciłem w nim uwagę na to, że decyzja o likwidacji COM SNP nie musi oznaczać zaniechania wszelkich form prowadzonej tam działalności, a te, które warto kontynuować, można realizować inaczej, z pożytkiem dla środowiska naukowego w Polsce.

Propozycja ta została skierowana do ekspertów MEN z zakresu nauk filozoficznych, oraz do Prezydium Komitetu Nauk Filozoficznych PAN — celem zao-

piniowania wniosku o kontynuację publikacji pisma. Obie opinie były pozytywne. Departament Szkolnictwa Wyższego MEN postawił wszakże warunek, zgodny z sugestiami opiniodawców: w skład Rady Programowej oraz w skład Zespołu Redakcyjnego winni wejść przedstawiciele wszystkich najważniejszych ośrodków akademickich i reprezentujący odmienne formacje teoretyczne, tak aby pismo było periodykiem całego środowiska filozoficznego w Polsce.

Opracowałem projekt organizacyjno-finansowy uwzględniający powyższe zalecenia. W grudniu 1990 roku został on podpisany przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego, Dziekana Wydziału Filozofii i Socjologii tej uczelni, Kwestora, Kierownika biblioteki WFiS (redakcja miała gościnnie korzystać z jej pomieszczenia magazynowego). Projekt ten został przyjęty i zaaprobowany przez Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Wyższego MEN. Nowa edycja „Edukacji Filozoficznej” stała się faktem. Na przewodniczącego Rady Programowej został wybrany prof. dr hab. Antoni B. Stępień (Katolicki Uniwersytet Lubelski), któremu w lutym 1995 roku, po pięcioletniej kadencji, Rada ponownie powierzyła tę funkcję. Także ponownie na zastępcę przewodniczącego wybrano prof. dr hab. Jana Woleńskiego (Uniwersytet Jagielloński).

Poza wymienionymi, członkowie aktualnej Rady Programowej reprezentują następujące ośrodki akademickie i naukowe: prof. dr hab. Ryszard Panasiuk, Uniwersytet Łódzki; prof. dr hab. Tadeusz Płuzański, emerytowany profesor IFiS PAN; prof. dr hab. Andrzej Półtawski, Uniwersytet Jagielloński; prof. dr hab. Adam Sikora, Uniwersytet Warszawski; prof. dr hab. Bogusław Wolniewicz, Uniwersytet Warszawski; dr Zbigniew Zwoliński, Uniwersytet Warszawski.

Zespół Redakcyjny natomiast tworzą obecnie: doc. dr hab. Stanisław Czerniak, Instytut Filozofii i Socjologii PAN; mgr Adam Hayto; dr hab. Ryszard Jadczyk, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu; ks. dr Antoni Jarnuszkiewicz SJ, Papiaska Akademia Teologiczna w Krakowie; dr hab. Witold Mackiewicz, prof. nadzw. w Uniwersytecie Warszawskim; dr Paweł Milcarek, Akademia Teologii Katolickiej w Warszawie; dr hab. Andrzej Miś, prof. nadzw. w Uniwersytecie Warszawskim; dr hab. Maciej Potępa, prof. nadzw. w Uniwersytecie Łódzkim; dr hab. Mieczysław Omyła, prof. nadzw. w Uniwersytecie Warszawskim.

„Edukacja Filozoficzna” jest drukowana w 400 egzemplarzach i sprzedawana w piętnastu księgarniach naukowych na terenie kraju. Aktualnie posiada około sześćdziesięciu subskrybentów, których liczba wolno, ale systematycznie rośnie. Stale współpracuje i prowadzi wymianę materiałów z "Teaching Philosophy", amerykańskim periodykiem naukowym o podobnym profilu tematycznym.

Mamy nadzieję, że następne dziesięciolecie istnienia naszego pisma nie będzie ostatnim, że nasi Współpracownicy i Autorzy nadal na naszych łamach będą drukować swoje teksty, zaś nasi Czytelnicy będą nas nadal zaszczycać swoją uwagą.